

Kerkmozaïek

Maandblad van de Verenigde Protestantse Kerk in België

Nr 2 • februari 2015 • 37ste jaargang • verschijnt niet in augustus • p 408.654

Februärilicht

Verenigde Protestantse
Kerk in België
vpkb.be

Inhoud

Schriftwerk / Woord van de voorzitter

Jan van den Berg: Somber en donker Europa	blz. 3
Steven H. Fuite: Meer dan nuttig is het, God te dienen	blz. 4
Annet Sinnema: gesprek met de voorzitter	blz. 5

In het vizier: februarilicht

Ernst Veen: een zonnelied en een winterreis	blz. 6
Dick Würsten: Wintertime, Maria-Lichtmis en Bach	blz. 8

Coördinatie Bezinning en Dialoog: Christendom - Jodendom

Peter Janssen: het Pentateuch Plan	blz. 9
------------------------------------	--------

Coördinatie Kerk en Wereld

Rob Van Drimmelen: de hoop van de Palestijnse christenen	blz. 10
Presbyteriaanse Kerk Rwanda	blz. 11

Boekbespreking

De Bijbel in Gewone taal: prijsvraag	blz. 12
--------------------------------------	---------

Aankondigingen

Aankondigingen	blz. 13
----------------	---------

Uit de redactie

Het is hartje winter als deze Kerkmozaïek in uw bus valt. Al valt het door de klimaatopwarming met het winterweer nog mee. Toch kunnen we er niet omheen: de dagen zijn nog kort en het licht is daardoor gedempt. Een seizoen dat op velen een versomberend effect heeft. De maand februari steekt daarbij de kroon: vlees noch vis. Kerst allang voorbij, Pasen nog niet in zicht, de lente nog ver weg, de dagen grijs en grijs, de wind guur, de regen koud en striemend, de zon laag boven de aarde. Zo kwam de redactie op het thema “februarilicht”: een zwak licht dat maar moeilijk door de grauwe en donkere wolken heenbreekt. Of is het andersom: dat de donkere wolken het licht weliswaar dempen, maar nooit geheel kunnen verjagen?

Namens de redactie,
Ernst VEEN

Somber en donker Europa

De redactie van Kerkmozaiek gaf mij als thema voor de maand februari het somber en donker klimaat van deze wintermaand. Niemand kon toen vermoeden dat dit jaar 2015 somber en donker zou beginnen met de moordaanslag op de tekenaars en journalisten van het franse humoristische weekblad Charlie Hebdo. Een aanslag op de vrije meningsuiting vanuit fascistische religieuze hoek. In de nasleep werden ook de joodse klanten van een winkel in koosjere waren belaagd. De moordenaars hebben intussen zelf het loodje gelegd. Zij lieten zich inspireren door een humorloze godsdienst. Geen grappen over de profeet!

Hoe anders gaat de joodse traditie met dit alles om. Eens heeft het volk Israël die grote profeet gepijnigd – vandaag kan ieder vals en klein profeetje het hele joodse volk pijnigen. De bijbel kent - zij het in schaarse vorm - humor, maar de traditie van de Jiddische Witz daarentegen is zeer uitgebreid en ontwikkeld. We kunnen lachen met de profeet Elia over de Baälsprofeten, die zich met messen en zwaarden sneden: 'Jullie moeten harder roepen, misschien zit jullie God na te denken, misschien is hij met iets anders bezig' (1 Koningen 18:27-29). Maar profeten zijn er in overvloed, zieners vindt men niet eens met een lantaarn.

Wat grappen betreft, wint de joodse religie het met een volle straatlengte, naar mijn smaak gevolgd door de grappen over katholieke pastoors. Protestanten zijn daarbij altijd wat zuinig gebleven. Over islamitische humor kunnen we het beste zwijgen. Die bestaat nagenoeg niet. Zelfs een bezoek aan Wikipedia onder dit lemma zal u niet vrolijk maken.

De tot Rome bekeerde Britse journalist Gilbert Keith Chesterton (1874-1936) heeft het scherp geformuleerd: 'it is the test of a good religion whether you can joke about it'. Zo gesteld kan de Islam een goede religie genoemd worden, want de grappen over de profeet zijn legio. Spijtig genoeg kan dat niet gezegd worden van de aanhangers van de religie van de moordenaars van Charlie Hebdo, die meenden de profeet te moeten wreken. Humorloze navolgers van de profeet. Het is om somber van te worden. De relaties tussen de godsdiensten zullen er niet beter op worden. Angst heerst alom en de toekomst is onzeker. Wat staat ons nog te wachten?

Intussen is heel de wereld in Parijs en elders op straat gekomen: we laten ons niet kisten door zulke malloten. Goede godsdienst kan tegen een grap. En anders is het waardeloos. Niet in staat om de grote waarden van het leven te beschermen en door te geven. Goede godsdienst kan tegen een stootje.

Maar ik neem het de redactie van Kerkmozaiek niet kwalijk als zij bij het plaatsen van deze column geen aangepaste cartoon weet te vinden! Zou Leo Coveliers – de vaste cartoonist van wijlen De Open Poort - niet te bewegen zijn? Met de juiste levensverzekering op zak gun ik hem een nieuwe job.

Met opgewekte groet,
Ds. Jan VAN DEN BERG,
predikant te Brasschaat.

Meer dan nuttig is het, God te dienen

Even over het bijbelboek Deuteronomium

Het bijbelboek Deuteronomium laat zich in meerdere opzichten kenmerken als een bundel 'grensverhalen'.

Al kwam het boek veel later tot stand, de erin beschreven woorden worden gesitueerd als bij monde van Mozes door God aan het volk gegeven in de woestijntijd, op weg naar het land van belofte. In de laatste hoofdstukken staat het volk aan de grens, terwijl Mozes zelf ondertussen de grens van zijn leven nadert.

Het boek ontving zijn eindvorm tegen het einde van de ballingschapsituatie in Babel.

Weer is er dan sprake van 'onderweg-zijn', van grenzen. Spoedig zou het verblijf in den vreemde worden ingewisseld voor een terugkeer naar Kanaän.

Vanuit de diepe overtuiging dat de ballingschap van het volk te wijten was aan ontrouw aan de HEER, biedt het boek één groot pakket praktische richtlijnen voor herstel. Nu we met z'n allen in de herkansing gaan, moet het dit keer toch echt beter gaan!

Het verbaast dan ook niet dat Deuteronomium sterk benadrukt dat het volk Israël anders is, heilig, apart gezet, en vooral dat dit geen vaste status is. Nee, slechts door gehoorzaam te zijn én te blijven aan de woorden van Godswege zal het volk zijn unieke identiteit bewaren. Daartoe biedt het boek Deuteronomium het gedesillusioneerde ballingschapsvolk geen theoretische bezinning, maar to do's, praktische voorschriften.

Er volgen dan ook allerlei leefregels die, mits een beetje goede wil, ook vandaag de dag door iedereen na te vorsen en in de eigen moderne levenssituatie te vertalen zijn. Tot zover wat de inhoud betreft.

De vorm daarentegen wordt beheerst door een heilig spel met getallen die de tekst structureren. Het gaat daarbij niet om openlijk vermelde getallen, maar om het tellen en schikken van woorden en verzen en om de getalswaarde van de letters en lettercombinaties. Wellicht ook daarom laat Deuteronomium 4, 2 horen dat er niets toe- of afgedaan mag worden aan de woorden van dit boek. Dat is zeker een oproep de inhoud te beschermen, maar ook om de vorm ongemoeid te laten. Wie aan de vorm prutst, verbreekt daarmee immers de getalsmatig opgezette grondlaag.

Nu is het zeer de vraag of dat nu echt zo erg zou zijn. De numerieke structuren, het kunstige spel met getalscomposities, het was lang niet iedereen helder. Integendeel zelfs, slechts een zeer beperkte keur van het volk kon er iets mee. Het betrof een schrijversgeheim. De kunst om door het spelen met getallen een tweede laag in de tekst te weven of te kunnen ontdekken, was de trots van de schrijversgilde. Overigens is het Hebreeuwse woord voor 'schrijver' (sofer) afgeleid van een werkwoord dat zowel 'schrijven' als 'tellen' betekent. En ja, uiteraard waren de schrijvers fier op hun professionaliteit en op hun elitaire lezing (het 'insider'-gevoel). Maar vooral: ze componeerden voor God. Wat voor anderen verborgen was en ook absoluut niet nodig was om de leefregels te begrijpen, was wél zichtbaar voor God. Hij zag de fantastische getalscomposities die louter te zijner ere en dankzij veel zwoegende creativiteit waren ontstaan. Wordt hiernaar verwezen in een tekst als die van Deuteronomium 29, 28: 'Wat verborgen is, behoort de HEER, onze God, toe; wat openbaar is, komt ons toe?' Misschien wel, misschien ook niet.

Hoe het ook zij, die tweede laag werd door de schrijvers van groot belang geacht. Al zou er een tijd komen waarin niemand nog tellen kan en er geen enkele 'sofer' meer over is; al zou al deze kennis verloren gaan, toch... steeds als Deuteronomium (voor)gelezen wordt, zouden lezers en hoorders onbewust de HEER op kunstzinnige wijze de lof zingen.

Opmerkelijk toch, zo'n tweede laag, juist in zo'n ultrasociaal boek dat bol staat van praktische regels waarin het Godsgeloof zo consequent wordt vertaald in concreet maatschappelijk gedrag.

En, wat moeten wij daarmee als kerk van vandaag? Niet zoveel. Gewoon beseffen dat niet alles wat we doen zichtbaar functioneel behoeft te zijn.

Er is meer, zoveel meer. Geloven is meer.

Een geloofsgemeenschap, een kerk, een volk onderweg, mag zichzelf nooit geheel verliezen in de zoektocht naar maatschappelijk nut.

Ds. Steven H. FUIITE,
Voorzitter Synodale Raad

Gesprek met de voorzitter

Het is dinsdagmorgen 13 januari. Zo kort na de aanslag op Charlie Hebdo en grootscheepse manifestaties voor de vrijheid van meningsuiting in Parijs en vele andere steden lijkt het thema voor het gesprek met de voorzitter bij voorbaat vast te staan. Maar ds. Fuite heeft op weg naar het Huis van het Protestantisme een discussie op Radio 1 gevolgd over de vraag of godsdienst als schoolvak niet moet worden afgeschaft. Een vraag die vanuit de politiek en aan beide zijden van de taalgrens steeds meer opgeld doet.

Of: hoe een gesprek met de voorzitter begint bij het godsdienstonderwijs en eindigt bij de islamconsulent.

Waarover gaat de onderwijsdiscussie precies?

Ds. Fuite: 'Die discussie kan worden gezien in het licht van een algehele heroverweging van de plaats die levensbeschouwing zou moeten krijgen in het openbare leven. Vanaf 2016 worden er aan Nederlandstalige kant geen van overheidswege gesubsidieerde levensbeschouwelijke programma's meer uitgezonden op radio en tv. En nu laait de discussie over het godsdienstonderwijs weer op. Aan Franstalige zijde bijvoorbeeld is de Gemeenschapsminister van Onderwijs Joëlle Milquet (CdH) voorstander van levensbeschouwing als encyclopedisch vak; alle kinderen zitten samen en krijgen informatie over de diverse levensbeschouwingen. Een afstandelijke aanpak, waarbij kinderen niet meer vanuit een bepaalde religie of overtuiging worden benaderd, maar alleen nog óver godsdienst spreken.'

Wat is daar zo erg aan?

Ds. Fuite: 'In de bewuste uitzending zei één van de deelnemers: 'Een kind van zes hééft nog geen godsdienst.' Een merkwaardige uitspraak, vind ik; ieder mens heeft een punt nodig van waaruit hij de wereld beziet. Je kunt het een kind niet aandoen om het géén richting te geven.'

Maar moet godsdienst per sé een schoolvak zijn?

Ds. Fuite: 'Ik denk dat het belangrijk is dat er ook binnen het onderwijs ruimte is om vanút je eigen levensovertuiging te praten en na te denken over het geloof en dat je daarover met anderen van gedachten kunt wisselen. Juist in een seculariserende samenleving is het uiterst belangrijk dat er ook buiten – bijvoorbeeld - kerken, moskeeën en synagogen gelegenheid is te praten over wat je gelooft en dit met elkaar te delen.

Bied je die gelegenheid niet, dan vergroot je de kans dat gelovigen in een isolement geraken. Radicale moslimjongeren bijvoorbeeld gaán vaak niet eens naar een moskee.'

Geeft het geweld, aangericht door jihadisten, wellicht een extra dimensie aan deze onderwijsdiscussie?

Ds. Fuite: 'Ik denk inderdaad dat, naast de secularisatie, ook dit soort geweld de gedachtebepaling rond dit thema aanjaagt. Door bij aanslagen te verwijzen naar vermeende godsdienstige motieven wordt éke godsdienst verdacht gemaakt. Maar het is de vraag of het meer en meer terugdringen van godsdienst naar de privésfeer niet juist gevaarlijk is. Omdat je dan geen platform biedt – ook niet aan kinderen en jongeren – om op een ándere manier over hun godsdienst te praten dan thuis gebruikelijk is. Ik vind het in dit kader trouwens wel frappant dat Minister van Justitie Koen Geens (CD&V) de radicalisering van jongeren in de gevangenissen onder meer wil tegengaan door meer islamconsulenten aan te stellen. Dat is toch op het eerste gezicht in tegenspraak met de roep godsdienstles in het onderwijs af te schaffen. Die islamconsulenten mogen er van mij zéker komen. Maar het belang van het onderwijs dreigt zwaar te worden onderschat. Toch beter voorkomen dan genezen, lijkt me.'

Interview: Annet SINNEMA

Een zonnelied en een winterreis

Begin dit jaar, januari was al even op weg, ontmoette ik mijn buurvrouw. We namen in snelle notendop, zoals dat op trottoirs gaat, even ons actuele leven door. Hoe het ging en gaat. Ook het weer heeft daarin altijd weer een onvervreemdbare plaats. “Vraag maar niet teveel hoe het met mij gaat” zei mijn buurvrouw, “in deze grauwe, kille en donkere periode van korte dagen en weinig zon voel ik me nooit zo goed in mijn vel.” Ze staat daarin niet alleen. Velen bevestigen dit. Nee, die telkens terugkerende weerpraatjes van ons zijn nog zo oppervlakkig niet als wij vaak denken. Geef ook mij maar lange dagen vol licht en warmte. Als de “r” in de maand is, beter: als de dagen kort en donker zijn, heb ik er moeite mee om de somberheid die in mijn huid en binnenste kruipt, van het lijf (en de geest) te houden.

Nee, het weer is meer dan alleen ‘klimaat’, maar dringt door tot in ons binnenste en is ook diep verbonden met onze woonplaats de aarde. Niet voor niets schreef Franciscus van Assisi (1181-1226) zijn “Zonnelied”, waarin hij de zon, de maan, de wind, het water aanspreekt met ‘broeder’ en ‘zuster’ en deze beschouwt als instrumenten door wie God het leven van zijn schepselen onderhoudt:

(...)

*Wees geprezen, mijn Heer met al uw schepselen,
vooral door mijnheer broeder zon,
die de dag is en door wie Gij ons verlicht.
En hij is mooi en straalt met grote pracht;
van U, Allerhoogste, draagt hij het teken.*

*Wees geprezen, mijn Heer,
door zuster maan en de sterren.
Aan de hemel hebt Gij ze gevormd,
helder en kostbaar en mooi.*

Wees geprezen, mijn Heer, door broeder wind

*en door de lucht, bewolkt of helder,
en ieder jaargetijde, door wie Gij het leven
van uw schepselen onderhoudt.*

*Wees geprezen, mijn Heer, door zuster water,
die heel nuttig is en nederig, kostbaar en kuis.
Wees geprezen, mijn Heer, door broeder vuur,
door wie Gij voor ons de nacht verlicht;
en hij is mooi en vrolijk, stoer en sterk.*

*Wees geprezen, mijn Heer, door onze zuster,
moeder aarde, die ons voedt en leidt,
en allerlei vruchten voortbrengt, bonte bloemen en
planten.*

*Wees geprezen, mijn Heer, door wie omwille van uw
liefde vergiffenis schenken, en ziekte en verdrukking
dragen.*

*Gelukkig wie dat dragen in vrede,
want door U, Allerhoogste, worden zij gekroond.*

*Wees geprezen, mijn Heer, door onze zuster de
lichamelijke dood, die geen levend mens kan
ontvluchten. Wee hen die in doodzonde sterven;*

*gelukkig wie zij in uw allerheiligste wil vindt,
want de tweede dood zal hun geen kwaad doen.*

*Prijs en zegen mijn Heer, en dank en dien Hem in grote
nederigheid.*

Iemand anders bij wie ook heel indringend het weer in zijn liederen een rol speelde, was de grote musicus Franz Schubert (1797-1828). Bij hem echter geen Zonnelied, maar een “Winterreise”. Zo noemde hij een cyclus van 24 liederen (de tekst werd geschreven door de dichter Wilhelm Müller) die hij op muziek gezet had. Werden de weerselementen en de hemellichamen bij Franciscus bezongen als leven schenkend en van God gegeven, in de Winterreise van Schubert fungeert het barre en koude (winter)weer als metafoor voor somberheid en voor de naderende dood en (lijkt) God daarin geen rol te spelen. Of misschien toch, in de liederregel: “Mein Herz sieht an dem Himmel...”? (18e lied). Maar daarna luidt het: “Es ist nichts als der Winter / Der Winter, kalt und wild! Kortom: geen uitzicht of perspectief. Niets dan somberheid en de naderende dood.

Der stürmische Morgen

Wie hat der Sturm zerrissen
Des Himmels graues Kleid!
Die Wolkenfetzen flattern
Umher im matten Streit.

Und rote Feuerflammen
Zieh'n zwischen ihnen hin;
Das nenn' ich einen Morgen
So recht nach meinem Sinn!
Mein Herz sieht an dem Himmel
Gemalt sein eig'nes Bild-
Es ist nichts als der Winter,
Der Winter, kalt und wild!

De stormachtige morgen

*De storm heeft van de hemel
Het grauwe kleed verscheurd!
De wolkenflarden strijden,
Door reuzen rondgesleurd.*

*En rode, vuur'ge vlammen
Schieten daar tussendoor
Dat noem ik pas een morgen
Zo stel ik mij die voor!*

*Mijn hart ziet aan de hemel
Zijn eigen lot verbeeld
Niets anders dan de winter,
De winter, koud en wild!*

In stürmischer See, Andreas Achenbach

De Winterreise doet wel een beetje aan psalm 88 denken. In die psalm wordt God weliswaar direct aangeroepen, maar ook in die psalm is geen uitzicht en speelt de dood een dreigende en vreeswekkende rol.

Waar het Zonnelied zingt van levensvreugde en zelfs de (lichamelijke) dood bejubelt, brengt de Winterreise ons door haar somberheid en beklemmende doodsdrift in verlegenheid.

Maar misschien is dat gezichtsbedrog, want zelfs winterlicht is licht. Bij Schubert breekt dat licht zelfs, al is het maar even, in “vurige rode vlammen” door de donkere wolken heen. Winterlicht is eigenlijk licht dat ondanks het donker toch doorbreekt.

En ja, na de stikdonkere psalm 88 waren er toch ook weer andere psalmen, waarin het licht, ondanks het donker, toch ook weer doorbrak.

Ernst VEEN

Wintertime, Maria-Lichtmis en Bach

De winter is voor veel mensen een moeilijke tijd. Het is donker en koud. Velen lijden daaronder. Vroeger was het natuurlijk nog zwaarder: de natuur was quasi 'dood' en je moest zien te overleven met wat je had verzameld aan voedsel. En dat hield vaak niet over. Veel folklore uit deze periode heeft niet voor niets met eten te maken. De Kerstmaaltijd om maar iets te noemen. En dat de kinderen de deuren langsgaan met hun liedjes (Sinte Maarten en Driekoningen), dat is nu wel schattig (je geeft ze wat snoep, een appel, een centje), maar vroeger hadden ze echte honger en was het voor hen erop of eronder: bedelliedjes zijn het. In sommige streken komen die bedelaars rond Maria-Lichtmis (begin februari) nog een keer terug trouwens. In onze contreien (België en Frankrijk) hebben we van de nood maar een deugd gemaakt: Op Maria-lichtmis eten we allemaal pannenkoeken.

Er is geen vrouwtje nog zo arm,
of ze maakt haar pannetje warm.

Natuurlijk speelt ook het licht een rol bij deze feesten. De o zo noodzakelijke warmte van de zon (vuur en licht) ontbreekt. Vandaar de kaarsjes, fakkeltochten, grote vuren en het vuurwerk. Dat helpt. En in de christelijke traditie (nog het minst bij ons, protestanten, maar wij zijn dan ook laatkomers) zijn bijna al deze 'momenten' in het jaar behouden en voorzien van een christelijke duiding. Dat Kerst en Pasen resp. verbonden zijn met de zonnewende (Germaanse en Romeinse lichtfeesten) en het begin van de lente (landbouw en vruchtbaarheid) is bekend genoeg, maar soortgelijke dingen kun je ook vertellen over die andere feesten.

Het laatste lichtfeest, Maria-lichtmis – maar zo heette het eerst niet – heeft zelfs oudere papieren dan het Kerstfeest. Het werd al in de 4e eeuw gevierd. We weten dat omdat Egeria, een vrome dame uit Galicië, tussen 381-384 een pelgrimstocht heeft gemaakt door het heilige Land en haar ervaringen op schrift heeft gesteld ten behoeve van haar zusters/vriendinnen thuis. Zij vertelt hoe er op 14 februari (40e dag na Epifanie, het Oosterse Kerstfeest) een processie plaatsvond en een mis werd opgedragen in de (toen) recent voltooide kerk van de Opstanding (annex de kerk van het Heilige Graf):

"Alle priesters gaven uitleg en daarna nam de bisschop (Cyrillus) het woord. Ze behandelden dat deel van het evangelie, waar verteld wordt dat de Heer naar de tempel wordt gebracht op de 40ste dag, en waar Simeon en Anna hem hebben gezien."

Hiermee is meteen duidelijk dat Maria Lichtmis de volkse naam is voor het feest dat Kersttijd afsluit: het herdenkt het zuiveringsoffer van Maria en de presentatie van Jezus in de tempel. Het wordt gevierd in alle traditionele kerken van Oost en West, behalve in de calvinistische. De Lutherse kerk heeft het op de kalender staan, maar legt er de nadruk op, dat het een feest van de Heer is, niet van Maria. Het gaat niet zozeer om de rituele reiniging van Maria na de bevalling (wat in de Roomse traditie het hoofdaccent geworden was), maar om de voorstelling van Jezus in de tempel, beide conform de thora (Lukas 2: 22-40). Het valt 40 dagen na Kerst en dat is in het Westen dus op 2 februari.

De kaarsenwijding (Lichtmis, Candlemass, Chandeleur) vermeldt Egeria niet. Er wordt wel gesuggereerd dat dit een overblijfsel is van een Keltisch feest Imbolc, gekoppeld aan een Ierse godin, Brigid (Toevallig of niet heeft een Sinte Brigitta op de christelijke kalender haar feestdag op 1 februari). Anderzijds biedt de lofzang van Simeon ook een aanknopingspunt. Hij noemt Christus immers 'het licht dat geopenbaard wordt voor de volkeren'.

Hoe dat ook zij, wilt u dit jaar eens iets protestants doen rond Maria-lichtmis, dan kunt u bijvoorbeeld een cantate van Bach voor deze feestdag beluisteren. Hij heeft er drie voor geschreven. Ik adviseer: Ich habe genug (BWV 82), op youtube makkelijk te vinden. In deze cantate spreekt Simeon. Hij heeft – als plaatsbekleder van heel Israel – mogen vaststellen dat God z'n woord houdt. Hij weet dit, omdat hij 'de heiland zelf in zijn armen heeft gehouden'. Dat is voor hem genoeg, beide in leven en in sterven: 'Nu laat gij Heer, uw knecht in vrede heengaan' zingt hij. Geheel in de traditie van de kerk der eeuwen interpreteert Bach dit als een verlangen om bij God te mogen zijn. Niets weerhoudt u echter om het net iets anders te lezen: : 'heengaan in vrede' de tempel uit, het gewone aardse leven in om daar in met en vanuit Godsvrede verder te leven, wat mensen ook verzinnen en kome wat komt. Hartverwarmende boodschap en dito muziek voor een donkere dag in februari.

Dr. Dick WURSTEN

Het Pentateuch Plan

Een bijbelse onderneming in Zorg en Onderwijs

We zaten samen in de colleges van prof. Szekeres aan de Faculteit en ik herken in het boek zijn inspiratie.

De auteur wil de universele betekenis van de kern van de Bijbel, de Pentateuch, laten zien, zoals zij in de loop van de wereldgeschiedenis in veel menselijk bezigzijn een creatieve en sturende werking heeft gehad. Er komt in dit boek zeer veel aan de orde. Ik probeer in enkele punten het opzet aan te geven en ook enkele punten te noemen die mij troffen.

1) Het kernverhaal van de bijbel noemt de auteur 'het epos van de bevrijding van Israël uit de slavernij uit Egypte'. Dit wonder dat 'de geringe de machtige overwint' is de oerervaring van Israël en wordt elke Pasen opnieuw gevierd alsof ze er zelf bij waren. Met deze oerervaring worden alle historische, juridische, kosmologische tradities in het volk tot één epos samengebracht in de Torah, de samenlevingsregel van het volk. Zo blijkt bijvoorbeeld daarin de schepping van de wereld de universele uitdrukking te zijn van de Exodus bevrijding en is deze wereld daarom een veilig thuis voor de mens. Belangrijk voor de auteur is de samenbindende kracht die uitgaat van de bevrijdingservaring en alle uiteenlopende delen aaneensmeedt tot een onderneming die tot doel heeft een wereld te scheppen die 'zeer goed' is. Deze relationele methode van het Pentateuchmodel kan ons helpen de groeiende tegenstellingen binnen onze cultuur te overwinnen. Het is geen kerk, geen godsdienst, geen staat en helemaal geen wereldrijk, maar een beweging die kansen zoekt en creëert voor een menselijk bestaan.

2) Wat komt er van deze onderneming, waarvan de basis vertrouwen is in God en de naaste, terecht? Staatskundig gezien gaat het slecht. In het land leven zij te midden van vijandige volken en dienen zij spoedig andere goden. Maar de profeten komen daartegen in actie. Hun kritiek is zeer scherp en zal tot op onze dag een maatstaf voor hoge moraliteit blijven. Ook al luistert het volk niet, de profeten worden nooit cynisch, zij blijven hoopvol. Sommige critici van de huidige Staat Israël zouden dat in hun zak mogen steken. Op politiek gebied is de Onderneming weinig succesvol, het volk zal eeuwenlang zonder land zijn. Desondanks wordt het steeds bewaard door de geheimzinnige Macht die Mozes riep en wiens naam enkel een belofte inhoudt: 'Ik ben die Ik zijn zal'.

3) Het Pentateuch Plan heeft echter op vele andere gebieden een geweldig succes, m.n. in het Onderwijs, in de Geneeskunde en de Cultuur. Een goed deel van het boek is daaraan gewijd, want hierin kun je zien hoe de emancipatiebeweging van het Pentateuch Plan door de eeuwen heen en over de continenten tot in verre landen onweerstaanbaar voortgaat. De meeste regeringen besteden vandaag grote sommen geld aan Onderwijs, Onderzoek en Geneeskunde. Hierover weet de auteur zeer veel interessante dingen te vertellen.

4) Wat mij trof, is dat in deze beschrijving van het Pentateuch Plan wel onderscheid gemaakt wordt tussen Israël en de Kerk, maar dat de onderneming in wezen toch één blijft. Het eigen christelijke getuigenis in de Bijbel komt zeker aan de orde en wordt voluit gehonoreerd, ja de heilsdaden in Christus zijn een voortzetting van de daden van Israëls God, die in het getuigenis van de kerk het heil van het Pentateuch plan naar de volkeren brengt. Toch wordt dit gekaderd in de ene Onderneming. De auteur houdt Kerk en Israël bij elkaar. Weinig theologieboeken zijn al zover.

5) Gewaagd is zijn visie op de toekomst van de georganiseerde godsdiensten. De muren die zij ter verdediging rond zich bouwden, brokkelen af. Maar de fundamentele waarden van de bijbelse emancipatiebeweging gaat onweerstaanbaar voort mensen vrij te maken voor meer compassie en verantwoordelijkheid.

Ds. Peter JANSSEN

Aartjan van den Berg: Het Pentateuch Plan, uitg. Skandalon, Vught 2014, ISBN 9789490708900

De hoop van de Palestijnse christenen

Velen van ons in de VPKB zijn opgegroeid in een kerkelijk klimaat waarin de verbondenheid met het joodse volk hoog in het vaandel stond. Palestijnse christenen bleven echter grotendeels buiten het gezichtsveld. Toch zijn ze er wel degelijk, al vormen ze maar een kleine groep.

Contextuele theologie

Lange tijd leefden de christenen in Palestina met theologische denkbeelden die waren geïmporteerd, vooral vanuit West Europa. Aan het einde van de vorige eeuw drong echter ook in Palestina het besef door dat de theologie, om relevant te zijn, de context waarin zij wordt bedreven in de beschouwingen moet betrekken. Theologie moet contextueel zijn en het Evangelie moet 'geïncultureerd' zijn; het moet 'vertaald' worden volgens de cultuur waarin de mensen leven. Zo wordt de Bijbelse boodschap levend in elke situatie en in elk tijdsgewricht.

In Palestina onstonden centra als Sabeel, waar theologen de Bijbel begonnen te lezen vanuit de context waarin zij leven. Palestijnse theologie groeide vanuit een situatie van bezetting. Door de hele geschiedenis heen, is Palestina bezet geweest door grootmachten die van elders kwamen. Dat heeft de wijze waarop men nu theologisch tegen zaken aankijkt, zeer beïnvloed. Het moge dan ook geen verbazing wekken dat theologische reflecties over 'land' en 'landbezit' belangrijke thema's zijn. Het verhaal over de wijngaard van Nabot komt regelmatig terug (1 Koningen 21). Ook is er een sterke identificatie met de figuur van Jezus die, in zijn tijd, ook leefde onder bezetting (van de Romeinen).

Tussen de wal en het schip

Geweldloosheid staat hoog in het vaandel. Toen Petrus zijn zwaard ophief tegen de Romeinse bezetter, beval Jezus hem het zwaard terug te steken in de schede. Wij kunnen geen volgelingen zijn van Jezus en tegelijkertijd geweld en terrorisme goedkeuren. Met deze visie bevinden Palestijnse christenen zich in een moeilijke positie. Enerzijds keuren zij het geweld van de bezetting van hun land ten stelligste af. Anderzijds veroordelen zij terroristische aanslagen van Palestijnen. Zo vallen ze, met de nadruk die zij leggen op verzoening, soms 'tussen de wal en het schip', tussen de fanatiekelingen aan de ene kant en de extremisten aan de andere kant.

Het Kairos Document

In 2009 schreef een aantal Palestijnse christenen, waaronder enkele kerkleiders, het zogenaamde Kairos Document onder de titel: Uur van de Waarheid. Een

woord van geloof, hoop en liefde uit het hart van het Palestijnse lijden.

Afgelopen december werd in Bethlehem een grote bijeenkomst gehouden die diende om te bespreken hoe de situatie zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Aan de ene kant zag men tekenen van hoop. Overal in de wereld zijn Kairos groepen ontstaan die bekendheid geven aan de positie van de Palestijnen. Zo heeft het Document zich ontwikkeld tot een actieve wereldwijde beweging. Aan de andere kant is de situatie in veel opzichten verslechterd. Christenen uit Gaza herinnerden de toehoorders eraan dat hun kinderen in de afgelopen vijf jaar al drie oorlogen hebben meegemaakt. Op de Westelijke Jordaanoever wordt het Palestijnse grondgebied almaar kleiner en steeds meer versnipperd. Hierdoor wordt een twee-staten oplossing waarin Israël bestaat naast een levensvatbare Palestijnse staat, vrijwel onmogelijk gemaakt.

Door de schijnbaar uitzichtloze situatie emigreren steeds meer Palestijnen naar het buitenland en wordt ook de christelijke gemeenschap steeds kleiner.

Dit in ogenschouw nemend is het indrukwekkend dat de bijeenkomst in Bethlehem in het teken stond van een tekst uit de tweede brief aan de Korintiërs: We worden van alle kanten belaagd, maar raken niet in het nauw. We worden aan het twijfelen gebracht, maar raken niet in vertwijfeling (2 Kor. 4:8). Een indrukwekkende getuigenis van christelijke hoop.

Rob VAN DRIMMELEN

Maak kennis met het Land van de duizend heuvels en de Presbyteriaanse Kerk in Rwanda (15 tot 30 september 2015)

De Coördinatie Kerk & Wereld nodigt u uit om deze zusterkerk te ontdekken, waarover wij regelmatig hebben gesproken en waarvoor wij regelmatig projecten ondersteunen.
Dit zal tegelijkertijd de gelegenheid zijn om enkele toeristisch interessante plaatsen te bezoeken.

Volgens de huidige schatting zal de reis ongeveer € 2.200 kosten, op basis van de formule all-in (vliegtickets, logies, maaltijden, verplaatsingen, entrees). Voor een éénpersoonskamer moet € 200 worden toegevoegd. Deze kosten zijn exclusief een facultatieve excursie naar het Park der Vulkanen.

Een informatiebijeenkomst zal worden gehouden op zaterdag 28 februari 2015 om 15:00 uur in de kerk van Courcelles, rue du Temple 60, 6180 Courcelles. Een maximum aan informatie zal dan worden gegeven over de definitieve prijs en wat deze reis van ontdekking en ontmoeting in zal houden.

Aarzel niet om vanaf nu contact met ons op te nemen als u belangstelling hebt.
We verzoeken u om aan onderstaande initiatiefnemers van deze reis door te geven indien u aan de informatiebijeenkomst denkt deel te nemen. En als u niet aanwezig kunt zijn, maar toch belangstelling heeft voor deze reis, dan kunt u inlichtingen bekomen per telefoon of mail.

Inschrijvingen kunnen tot 15 maart 2015, en na deze datum in functie van de nog beschikbare plaatsen.

Contactgegevens van de Coördinatie :

Annie De Vlieger : tel. 071 45 25 67, anniedevlieger1954@gmail.com

Daniel Vanescote : tel. 071 87 51 57, d.vanescote@skynet.be

Prijsvraag: De Heer is mijn herder

Met het verschijnen van de *Bijbel in Gewone Taal* is er van elke bekende Bijbeltekst een nieuwe versie bijgekomen. Hieronder staan vier versies van Psalm 23 uit de meest bekende Bijbelvertalingen. Kunt u raden welke (en vooral: haalt u de BGT er meteen uit?) Om het niet te gemakkelijk te maken hebben we de godsnaam 'Heer' en de layout gehomogeniseerd. Welke versie spreekt u het meest aan? Hebt u een speciale herinnering verbonden aan deze psalm? Is het uw favoriete psalm, of is dat een andere? Stuur uw antwoorden naar de redactie voor 21 februari (uniprobabel@skynet.be).

Onder de inzenders verloot de redactie een *Bijbel in Gewone Taal*.

De Heer is mijn herder,
het ontbreekt mij aan niets.
Hij laat mij rusten in groene weiden
en voert mij naar vredig water,
hij geeft mij nieuwe kracht
en leidt mij langs veilige paden
tot eer van zijn naam.

Al gaat mijn weg
door een donker dal,
ik vrees geen gevaar,
want u bent bij mij,
uw stok en uw staf,
zij geven mij moed.
U nodigt mij aan tafel
voor het oog van de vijand,
u zalft mijn hoofd met olie,
mijn beker vloeit over.
Geluk en genade volgen mij
alle dagen van mijn leven,
ik keer terug in het huis van de Heer
tot in lengte van dagen.

De Heer is mijn herder, mij ontbreekt niets;
Hij doet mij nederliggen in grazige weiden;
Hij voert mij aan rustige wateren;
Hij verkwikt mijn ziel.
Hij leidt mij in de rechte sporen
om zijns naams wil.
Zelfs al ga ik door een dal van diepe duisternis,
ik vrees geen kwaad,
want Gij zijt bij mij;
uw stok en uw staf, die vertroosten mij.
Gij richt voor mij een dis aan
voor de ogen van wie mij benauwen;
Gij zalft mijn hoofd met olie,
mijn beker vloeit over.
Ja, heil en goedertierenheid zullen mij volgen
al de dagen van mijn leven;
ik zal in het huis des Heren verblijven
tot in lengte van dagen.

A

De Heer is mijn herder,
het ontbreekt mij aan niets.
Hij laat mij in grazige weiden rusten,
Hij voert mij naar vredig water,
daar geeft Hij mij nieuwe kracht.
Hij leidt mij op het rechte spoor,
omwille van zijn naam.
Al moet ik door dalen van duisternis en dood,
ik ben voor geen onheil bang,
want U bent bij mij:
uw knots en uw staf geven mij nieuwe moed.
Voor mijn ogen dekt U de tafel,
zodat ook mijn belagers het zien;
met olie zalft U mijn hoofd,
mijn beker is tot de rand gevuld.
Ja, uw goedheid en liefde blijven mij volgen
alle dagen van mijn leven.
Zo mag ik telkens weer wonen in het huis van de Heer,
tot in lengte van dagen.

C

B

De Heer zorgt voor mij,
zoals een herder voor zijn schapen zorgt.
Hij geeft me alles wat ik nodig heb.
Hij leidt mij,
zoals een herder zijn schapen leidt
naar groen gras en fris water.
Bij de Heer ben ik veilig,
hij geeft mij nieuwe kracht,
zo goed is hij.
Ik ben niet bang,
ook al is er gevaar,
ook al is het donker om mij heen.
Want u bent bij mij, Heer.
U beschermt me,
u geeft mij moed.
U nodigt mij uit in uw tempel.
U zorgt goed voor mij.
U geeft me te eten en te drinken,
meer dan genoeg.
En al mijn vijanden kunnen dat zien.
U geeft me geluk en liefde,
altijd en overal.

D

Persbericht

VRT, zondag 8 februari 2015

Eén: 9.05 u

Canvas: late avond

Mechelen – Friesland: heen & terug

Waarom ben ik Protestant ? Waarom spreek ik niet zo goed Mechels ? Dat vroeg de dertienjarige Ida zich af toen ze belandde op het Koninklijk Lyceum.

Enige jaren geleden zag Ida van Dessel een artikel in een Fries dagblad over Belgische interneringskampen aldaar tijdens de eerste wereldoorlog. Toen realiseerde ze zich dat haar grootvader daar ook vastgezeten had . De start om alles uit te pluizen.

In Friesland volgen we het spoor van haar Belgische katholieke grootvader, die er trouwde met een Fries protestants meisje . Hij stierf op 38 jarige leeftijd in Sint-Katelijne-Waver .

In Mechelen halen we kinder- en jeugdherinneringen op en proberen we nog iets heel belangrijks weten te komen .

Rooms katholiek en Protestant : dat was toen geen evident huwelijk!

In de roman “ Belgenreed” verwerkte Ida van Dessel samen met een Friese jeugdvriend Pieter Folmer het verhaal van haar verliefde grootvader en het verhaal van haar ontwikkeling tot jonge vrouw, onder het gewicht van een ernstige dominante ziekte in haar familie.

“De Belgenreed” is uitgegeven bij Noordboek, en via De Standaard boekhandel verkrijgbaar .

Realisatie: David De Decker, david@dddproductions.be, 0495 412 473.

Productie: Antoinette Panhuis, antoinette.panhuis@outlook.be 02 230 52 22 .

18 februari 2015:
Verslaafd (Frank Marivoet)
20.03 uur

Op zondag 11 januari werd ds. Stefan Gradl bevestigd in het ambt van predikant in de protestantse gemeente Mechelen-Zuid.

DIACONAAL SOCIAAL CENTRUM KUURNE

KERKSTRAAT 10 – 8520 KUURNE

E-MAIL: dscvpkb@gmail.com – GSM: 0479.296.244

Beste vrienden van de Diaconie Kuurne

Beste donateurs & belangstellenden

Op 14 oktober 1994 was het precies 40 jaar geleden dat het Diaconaal Sociaal Centrum van start ging onder die naam. Twee jaar vroeger, in 1972, begonnen we als “Armenhulp”. Later kwam het “Broodhuis”, dat reeds bestond onder Voedselbank sinds 1972 erbij. We moesten de naam veranderen, door de opkomst van de VZW voedselbank in 1989.

Zoals geschreven in het Diaconaal Nieuws numme. 5 van 2014, staan we zelf verwonderd dat het reeds 40 jaar met ups en downs blijft dobberen.

Helaas zitten we het laatste jaar in een sukkelstraatje, wat de gezondheid betreft en wat de medewerkers betreft. We hebben slechts één medewerker die op rust is sinds 1998, de andere werkers zijn nog actief in het beroepsleven. Ook de samenwerking met de plaatselijke burgerlijke gemeente laat te wensen over. Daarom hebben we in overleg beslist om het D.S.C. Kuurne definitief te sluiten vanaf 1 MAART 2015.

Overname

We hebben gezocht naar een oplossing, een eventuele overname. Helaas, de enige kandidaat die zich aandienende, wilde alles wijzigen wat de werkwijze betreft, wat op zichzelf niet slecht is, maar de meeste voorgestelde wijzigingen stroken niet met onze hulpaanbiedingen, waarden en opvattingen. Hun voorwaarden waren; dat alle hulpvragers Protestants/Evangelisch christen moeten zijn, en zeker een kerkgemeenschap moeten bezoeken en ervan lid zijn. Ook het Diaconaal Nieuws, (het groene boekje) mocht enkel nog evangelische artikels en richtlijnen bevatten. De rest moest verdwijnen.

Wij hadden 40 jaar geleden gekozen om het centrum Diaconaal Centrum te noemen, omdat de drempel lager lag dan bij Protestants centrum. We wilden alle wijzigingen in de vigerende wetgeving zoveel mogelijk vermelden in ons tijdschrift om de hulpvragers bij te staan en op de hoogte te houden. En niet alleen zij, maar ook anderen hadden er baat bij.

Steeds was er een evangelisch hoofdartikel voorzien als geestelijke voeding voor onze hulpvragers en geïnteresseerden. Bij iedere interventie probeerden we een evangelisch traktaat achter te laten. Alles moest veranderen. Daarom wilden wij het centrum niet overdragen aan de aanbieder.

Wat nu?

Wij zijn u zeer dankbaar voor de gaven die wij kregen van +/- 50 donateurs en de bijzondere dankdiensten voor de oogst die enkele kerken jaarlijks in ere hielden.

Meestal konden wij helpen waar nodig. De Heer voorzag! In 40 jaar zijn er duizenden mensen bij ons langsgeslagen. Uit zichzelf, gezonden door andere openbare instellingen, dokters, geestelijken, kerken, enz. Jezus zelf voorzag 5.000 toehoorders van brood en vis, met het weinige dat Hij had. (Eben Haëzer)

We hebben uiteraard nog een kleine reserve aan fondsen en natura. Daarom vragen wij u, GEEN stortingen meer te doen vanaf 1 MAART 2015.

Het is de bedoeling dat we de reservefondsen en het nog beschikbare deel in natura, verder verbruiken. De vaste donateurs zullen regelmatig een stand van zaken ontvangen, totdat de reserve uitgeput is. Dus, geen

Diaconaal Nieuws meer, maar een eenvoudige informatiebrief. We zullen geen nieuwe dossiers meer openen, maar alles proberen af te bouwen. Ook de afhaling van een deeltje voeding bij de VZW Voedselbank zullen we stopzetten.

Het doet pijn, het brengt verdriet

Verschillende hulpvragers die we reeds stilletjes hebben voorbereid, staat er wezenloos bij, waar moeten we naartoe? Wij zoeken een oplossing in de maat van het mogelijke.

De grote helft van ons leven hebben we ons mogen inzetten voor dit gezegende werk,

maar er is een tijd van komen en een tijd van gaan (Prediker) Gelukkig mogen we terugblikken op een weinig zaad dat in goede aarde is gevallen en tot leven is gekomen. We denken aan het PSC Antwerpen die bij ons raad kwam vragen om een centrum op te richten (03.06.1980), studenten van de faculteit Brussel kwamen info opstrijken (20.11.1976), de Amisch-gemeente in de Westhoek – Poperinge begon na een bezoek aan Kuurne met hulpverlening (25.03.1996), een evangelische gemeente uit Gent, (Ds. A Hofer 12.06.1980) startte na een bezoek aan Kuurne een Gents centrum, een Ichtusgemeente en een evangelische gemeente in de streek van Kortrijk zijn er ook mee begonnen. Er zijn er reeds enkele opgedoekt. U weet wel, GRATIS werken, kan bij velen niet blijven duren.

Ik denk dat we ongeveer nog een viertal maanden kunnen verderwerken. Het kantoor blijft zeker nog een vol jaar open voor raadgevingen (misschien langer).

Dat is ons plan en voorstel. Wie een ander voorstel of kritiek (ook negatieve) heeft, mag het ons gerust laten weten op ons mailadres: dscvpkb@gmail.com.

Wij gaan met alle voorstellen zoveel mogelijk rekening houden.

Wij denken dat dit de meest eenvoudige werkwijze is, en ook de meest eerlijke.

Nogmaals danken wij u in naam van het centrum en de hulpvragers heel hartelijk, zonder onze Heer te vergeten die dit alles mogelijk heeft gemaakt.

Met oprechte dank.

Het huidig bestuur.

Eric VANHALST,
stichtend voorzitter (1972)

Danny VELGHE,
secretaris – foodmaster (1997)

Bernard SCHELDAMAN,
bestuurslid (1997)

Els HOUFFLYN,
Corrector.(1986)

Contact en info:

Huis van het Protestantisme
Verenigde Protestantse Kerk in België
Brogniezstraat 44
1070 BRUSSEL

Voorzitter

ds. Steven H. Fuite:
synodevoorzitter@vpkb.be
02/511.44.71

Secretariaat

Bea Baetens: synodebureau@vpkb.be
02/511.44.71 of 02/510.61.70 (rechtstreeks)

Jurgen Renders: uniprob@skynet.be
02/511.44.71 of 02/510.61.79 (rechtstreeks)

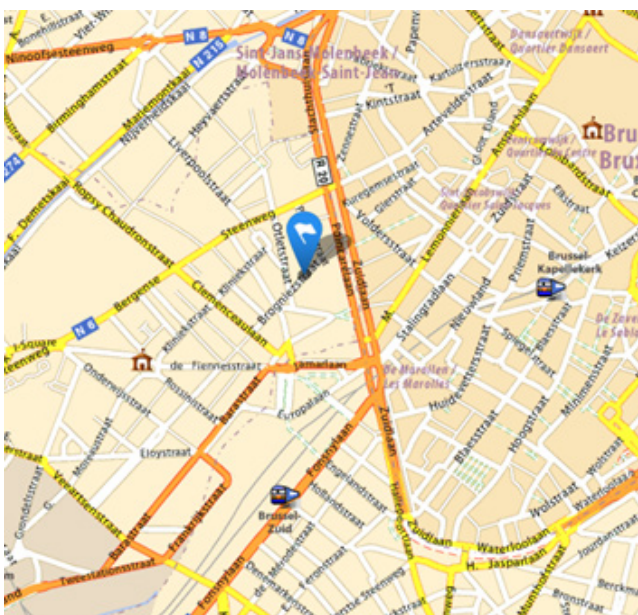
Kévin Donfut: uniprob@skynet.be
02/511.44.71 of 02/510.61.79 (rechtstreeks)

Boekhouding

Xavier Moser
finance.epub.vpkb@skynet.be
02/ 510.61.76
of
Micheline Tshilemb:
assistant.epub.vpkb@skynet.be
02/510.61.75

Protestants-Evangelisch Godsdienstonderwijs

Christine van Belle: pgo-erp@skynet.be

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

ds. Steven FUIITE

Redactieteam

Annet Sinnema-Buurman
ds. Ernst Veen
dr. Dick Wursten
Jurgen Renders

Redactieadres:

Brogniezstraat 44 - 1070 Brussel
tel.: +32-(0)2-511 44 71
fax.: +32-(0)2-510 61 74
E-mail: uniprob@skynet.be

Website :

<http://www.vpkb.be>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 20,00 euro
- Groepsabonnement: 15 euro
(vanaf minimaal 5 exemplaren naar éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 25,00 euro

Vorige nummers Kerkmozaïek

<http://www.kerkmozaiek.be>

Storten

kan op onderstaand nieuw rekeningnummer van de
Verenigde Protestantse Kerk in België
Brogniezstraat 44 - 1070 Brussel:
ING BE06 3100 0835 5022

De redactie behoudt zich het recht voor om bepaalde artikelen niet te publiceren, indien nodig in te korten en/of redactioneel te bewerken. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl. Organisaties en tijdschriften, niet behorend tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen over te nemen of te bewerken, dienen dit schriftelijk aan te vragen op het redactieadres.

Wat betreft de richtprijs voor advertenties, kunt u zich wenden tot de redactie. Zij behoudt zich het recht voor om deze al dan niet te plaatsen.

Sluitingsdatum volgende Kerkmozaïek:

9 februa Het is hartje winter als deze Kerkmozaïek in uw

Creatie cover: Nik Colson, 1731 Zellik

Foto cover: februari in Rusland